

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๖๖

วันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลฎีกา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ได้กำหนดเงื่อนไขที่จะตรากฎหมายจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพไว้ให้ชัดเจน
กล่าวคือ ถ้าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญจะกำหนดได้แต่เฉพาะตามเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้โดยเฉพาะ มาตรานี้ได้กำหนด
เงื่อนไขไว้ ๔ ประการ คือ (๑) ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม (๒) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ
ของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (๓) จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ และ (๔) ต้องระบุเหตุผล
ความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ ส่วนมาตรา ๒๙ กำหนดหลักประกันสิทธิและเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือ
จำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติ
ต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

เห็นว่า ปัญหายาเสพติดให้โทษเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย โดยในระยะเริ่มแรก
รัฐพยายามที่จะปราบปรามและควบคุมปัญหายาเสพติดให้โทษอย่างเคร่งครัดและเด็ดขาด และเป็นไป
ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ ประกอบกับปัญหา
ยาเสพติดให้โทษเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ จึงต้องมีมาตรการลงโทษเด็ดขาด ฝ่ายนิติบัญญัติ

๑๖๖

ตรากฎหมายหลายฉบับขึ้นบังคับใช้ เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้น สำหรับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้บุคคลซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ กรณีที่มียาเสพติดให้โทษปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายอันมีลักษณะเป็นบพสันนิษฐานเด็ดขาด ต่อมาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ แก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้มีลักษณะเป็นเพียงบพสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาด โดยกำหนดให้บุคคลซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษกรณีที่มียาเสพติดให้โทษปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดในแต่ละชนิด ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เพื่อให้จำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงต่อศาลว่าการกระทำของตนมิใช่การกระทำเพื่อจำหน่ายได้ หากสามารถพิสูจน์เจตนาของตนได้ย่อมมีผลทำให้รับโทษน้อยลง จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณแก่จำเลยยิ่งขึ้น หลังจากนั้น มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับสากลจากการประชุมสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วย “ปัญหายาเสพติดโลก” (United Nations General Assembly Special Session on the World Drug Problem – UNGASS ๒๐๑๖) กล่าวคือ การพัฒนาทางเลือกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยให้ประชาชนเข้าถึงการแพทย์ทางเลือก และการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีการเปลี่ยนกรอบความคิดในการทำสงครามกับยาเสพติดมาใช้วิธีการสาธารณสุขผู้นำในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราประมวลกฎหมายยาเสพติดและปรับปรุงวิธีพิจารณาคดียาเสพติด เพื่อรองรับหลักการดังกล่าว และรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่กระจ่ายอยู่ในหลายฉบับให้อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียว ซึ่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หลังจากมีการยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดฉบับเดิม โดยมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อขายหรือไม่แล้วแต่กรณี ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร”

MD

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทเฉพาะกาลให้เกิดความต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งรองรับข้อหา และการกระทำความผิดของจำเลยตามบทสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาไม่เด็ดขาด ที่ให้สันนิษฐานว่าการครอบครองยาเสพติดให้โทษหรือการครอบครองวัตถุออกฤทธิ์เกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด เป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือเพื่อขาย ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๔ ให้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีผลใช้บังคับ เนื่องจากเมื่อการพิจารณาคดีผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยชอบด้วยกฎหมายในขณะที่จำเลยกระทำความผิดมาแล้ว ทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน การพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ รวมถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยได้นำสืบต่อศาล จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษา การที่จะให้ศาลชั้นต้นไปย้อนการพิจารณาแล้วมีคำพิพากษาใหม่ยิ่งจะทำให้คดีเกิดความล่าช้าและกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของจำเลยยิ่งกว่า อีกทั้งหากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี ซึ่งกรณีดังกล่าวกฎหมายกำหนดให้จำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดีโดยการแสดงพยานหลักฐานหักล้างพยานหลักฐานตามข้อกล่าวอ้างของโจทก์ แสดงพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้งของตน หากมีปัญหาข้อกฎหมายเกิดขึ้นกรณีกฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิด จำเลยก็สามารถยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาเพื่อขอให้ศาลใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ตนได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ หรือศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็สามารถหยิบยกคดีของจำเลยขึ้นพิจารณาได้โดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยเหตุเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและปรับลดโทษตามกฎหมายที่เป็นคุณแก่กรณีของจำเลยได้ แม้การกระทำของจำเลยจะได้รับการจำกัดสิทธิอยู่บ้างตามบทสันนิษฐานความผิดโดยถือเอาปริมาณสารบริสุทธิ์เป็นสำคัญ แต่การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลไม่ว่าจำเลยจะอยู่บนหลักสันนิษฐานความผิดหรือไม่ก็ตาม แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการซึ่งนำนักพยานหลักฐาน ตามกฎหมายลักษณะพยานที่ภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยยังคงต้องพิจารณาถึงมาตรฐานการพิสูจน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงตามที่กฎหมายบัญญัติ และกรณีที่มีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลจะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นนั้น จำเลยยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าจำเลยได้กระทำการอันเป็นความผิดตามที่กฎหมาย

๗๐

บัญญัติไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่เป็นการปฏิบัติต่อจำเลยเสมือนว่าเป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดโดยที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ไม่ขัดต่อสิทธิในการต่อสู้คดี ไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายนภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ